

ਮੰਜਰੀ ਨਹਿਰੂ ਕੌਲ ਜੇ.

ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ- ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ - ਜਵਾਬਦਾਰ

CRA-S No.993-SB of 2005

ਮਾਰਚ 08, 2019

ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860—ਐਸ.ਐਸ. 107 ਅਤੇ 306—ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੱਸ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ-ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਸਦੇ ਮਾਤ-ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਮੰਗ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ। - ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ S.107 ਅਤੇ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਗਾਇਬ ਸਨ - ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੋਈ ਮਰਦਾਨਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਧਾਰਣ ਪੈਟੂਲੈਂਸ ਪ੍ਰਤੀ ਅਤਿ ਸਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ-ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੱਥ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗਾਇਬ ਹਨ। ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ, ਉਕਸਾਇਆ ਜਾਂ ਉਕਸਾਇਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਰਕਤ ਅਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੋਲ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕਾਰਨ ਦੇ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਸਲੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਾਲਪਨਿਕ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੂਲ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 107 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਨੂੰ 'ਉਕਸਾਉਣ' ਵਜੋਂ ਲੇਬਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

(ਪੈਰਾ 10)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 107 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਇੱਕ ਨੰਗੀ ਰੀਡਿੰਗ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹੈ ਅਤੇ ਭੜਕਾਹਟ ਦਾ ਸਾਥ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਗੁੱਸੇ ਜਾਂ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਬੋਲੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਵਜੋਂ ਲੇਬਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੁਭਾਅ

ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦਾ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਕੀ ਹੈ

ਦੋਸ਼ੀ 'ਇਰਾਦਾ' ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੁਆਰਾ ਕਲਿੰਕਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਹੱਥ ਵਿਚਲੇ ਕੇਸ ਵਿਚ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਾਧਾਰਨ ਪੇਟੁਲੈਂਸ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਾੜੀ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਇੱਕ ਅਤਿ-ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜ ਭਰੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਕਦਮ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਥਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਦਮ ਵਿੱਚ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਵੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗਾਇਬ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 11)

ਜੀ.ਕੇ.ਮਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਪੰਜਾਬ।

ਮੰਜਰੀ ਨਹਿਰੂ ਕੌਲ, ਜੇ.

(1) ਵਧੀਕ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 17.05.2005 ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ (ਐਡ), ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ/ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 306 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 1000/- ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਹਰ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਸਖਤ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ।

(2) 25.10.2004 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਪ੍ਰੇਮ ਲਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਦੇ ਲੜਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਹੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਜੌਨੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 1-1/2 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਕਵਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਥੋੜੀ ਖਟਾਸ ਆ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੇਕੇ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2) ਨਾਲ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਡਿਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੱਸ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੇ ਘਰ ਆਈ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਰਹਿਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ | 'ਤੇ

24.10.2004 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤਨੀ ਇੱਕ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮਗਰਲੇ ਦੇ ਪੇਕੇ ਘਰ ਗਏ ਜਿਸਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.5 ਰਸਾਲ ਸਿੰਘ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਵਲਜੀਤ ਕੌਰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਸਾਲ ਸਿੰਘ PW5 ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਰਸਾਲ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੰਘ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਜੀਜਾ) ਸਮੇਤ ਸਕੂਟਰ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਰਸਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਰ ਰੋਕ ਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਪ੍ਰੇਮ ਲਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ 25.10.2004 ਨੂੰ ਰਸਮੀ FIR Ex.PH/2 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(3) ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪੈਰਾਧ ਲਈ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ।

(4) ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ 12 ਦੇ ਕਰੀਬ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੈਮੀਕਲ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ (ਐਕਸ.ਪੀ.ਈ.) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ।

(5) ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਅਪੈਰਾਧਕ ਹਾਲਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਝੂਠੇ ਫਸਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

(6) ਮੈਂ ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸੁਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(7) ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇਲੋੜੀ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣ ਦੇਰੀ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਝੂਠਾ ਸੰਸਕਰਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਪੀ.ਬੀ., ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵੀ 24.10.2004 ਨੂੰ ਖੁਦ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਅਜੀਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ 25.10.2004 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11:40 ਵਜੇ ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 306 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੈਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਾਇਬ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਆਮ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਵਿਰੋਧਤਾਈਆਂ ਸਨ।

(8) ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਤੰਗ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸਲਫਾਸ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.ਰਸਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵੱਲ ਵੀ ਖਿੱਚਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਟਾਰ ਗਵਾਹ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਭਜਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਤਾਅਨੇ ਦਾ ਗਵਾਹ ਸੀ। .

(9) ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਫਾਸਫਾਈਡ ਦੇ ਸੇਵਨ ਕਾਰਨ ਦਮ ਘੁਟਣਾ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਭਰਾ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ PW9 ASI ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ 24.10.2004 ਨੂੰ PW1 ਡਾਕਟਰ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਬਕਾ PB ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਤਾ ਸੀ। ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਕਾਫੀ ਮੌਜੂਦ ਧਿਰ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਸ ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਸਗੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਬਿਆਨ 25.10.2004 ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 6 ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਛੇੜਛਾੜ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਦੇਰੀ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਢਾਈ ਵਾਲੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(10) ਮੈਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰਥਕਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗਾਇਬ ਹਨ। ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ, ਉਕਸਾਇਆ ਜਾਂ ਉਕਸਾਇਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਰਕਤ ਅਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੋਲ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕਾਰਨ ਦੇ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਸਲੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਾਲਪਨਿਕ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੂਲ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 107 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਨੂੰ 'ਉਕਸਾਉਣਾ' ਵਜੋਂ ਲੇਬਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਧਾਰਾ 107 ਆਈਪੀਸੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ:-

"107. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣਾ - ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ-

ਪਹਿਲਾ।- ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

ਦੂਸਰਾ।-ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ

(*Manjari Nehra Kaul et al.*) ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੰਮ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਭੁੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ; ਜਾਂ

ਤੀਜਾ. - ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਭੁੱਲ ਦੁਆਰਾ, ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

2. ਜੇ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ, ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

(11) ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹੈ ਅਤੇ ਭੜਕਾਉਣ ਦਾ ਸਹਿਜ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਗੁੱਸੇ ਜਾਂ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਬੋਲੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਵਜੋਂ ਲੇਬਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੁਭਾਅ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦਾ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੁਆਰਾ 'ਇਰਾਦਾ' ਕੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਹੱਥ ਵਿਚਲੇ ਕੇਸ ਵਿਚ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਾਧਾਰਨ ਪੇਟ੍ਰੋਲੈਂਸ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਾੜੀ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਇੱਕ ਅਤਿ-ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਥਿਤੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜ ਵਾਲੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਅਤਿਅੰਤ ਕਦਮ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਵੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਵੱਖ ਰਹਿਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਲਵੇ। ਇਹ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗਾਇਬ ਹੈ।

(12) *ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ* ਬਨਾਮ *ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਤਰਕ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ* ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ :-

“12. ਉਕਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੈਰਾਥ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਵਧੇਰੇ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

13. ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਡਬਲਯੂਬੀ ਬਨਾਮ **ਓਰੀਲਾਲ ਜੈਸਵਾਲ, 1994 (3) ਆਰਸੀਆਰ (ਅਪੈਰਾਥਿਕ) 186: (1994) 1 ਐਸਸੀਸੀ 73 ਵਿੱਚ**, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਪੀੜਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਕੇ ਜੀਵਨ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਸੀ। ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੀੜਤ ਸਮਾਜ ਲਈ ਆਮ ਤੰਗ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ, ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮਤਭੇਦਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝਗੜੇ, ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਮਾਜ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਇਸ ਖੋਜ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(13) ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕੜੀ ਵਜੋਂ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 306 IPC ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪੈਰਾਥ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 17.05.2005 ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ (ਐਡ.), ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਫੌਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:— ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।